

Deník studentky
z roku 1989

MÁME HOLÝ RUCE

MAGDALENA PLATZOVÁ

 P R E S S

Máme holý ruce

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Magdaléna Platzová
Máme holý ruce – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

MÁME
HOLÝ
RUCE

Magdaléna Platzová

Děkuji za pomoc přátelům a příbuzným, kteří mi pomohli oživit a doplnit vzpomínky. Jmenovitě Ditě Lihmové, Michalu Dvořákovi a Lucii Medkové, mojí sestře Tereze Kosové a mým rodičům Edě Kriseové a Josefu Platzovi.

Věnováno

Lucce, Heleně, Majdě, Kátě, Daně, Lee, Zuzaně
a Ondřejovi a spolužákům ze 4.B.

Ten červený kabát jsem měla schovaný ve skříni mnoho let, ale nikdy jsem ho už nevzala na sebe.

Nejen proto, že byl pokapaný od vosku.

Spojovala se s ním vzpomínka na zážitek, ke kterému jsem se nechtěla vracet. Na strach, jaký jsem nikdy předtím ani potom nepoznala, strach z brutální síly, strach o život.

17. listopad 1989 večer, Národní třída. Byla jsem v první řadě, nějak jsem se tam ocitla. Kupodivu o tom existuje i záznam. Někdo, snad nějaký cizí novinář, tehdy natočil detail mého uplakaného obličeje a můj hlas. Křičím „máme holý ruce“ a zvedám do vzduchu dlaně. Je mi sedmnáct let.

Ten záznam (moc jich z toho večera není) mne od té doby pronásleduje. Mihně se na televizní obrazovce pokaždé, když se připomínají události 17. listopadu. A při každém kulatém výročí mi

někdo volá a žádá, abych se procházela Vyšehradem nebo Národní třídou a vzpomínala...

Nedělala jsem to ráda. Život šel tak rychle dál a bylo toho tolik, co bylo třeba zvládnout, objevit. Ale teď, po třiceti letech, se můj postoj změnil. Možná, že nastal čas se vrátit.

Uvědomila jsem si, že pro vás, čtenáře téhle knihy, je sametová revoluce dnes už vzdálenější, než byly pro moji generaci události let 1968–69. V nejlepším případě slavná legenda, v nejhorším koussek bezkrevné historie. Ale přitom tíž lidé, kteří nás tehdy mlátili na Národní třídě, jsou ještě v plné síle. Chvilku si počkali a teď se opět ucházejí o moc, nebo ji dokonce už mají!

Uvědomila jsem si také, že pro vás, kteří jste se narodili a vyrostli ve svobodné zemi, je těžké si představit, o co tehdy, v roce 1989, vlastně šlo. Jaké to bylo žít za zavřenými hranicemi, ve světě, kde si nemůžete svobodně vybrat nic, od pasty na zuby po svoje přesvědčení. Kde vás každou chvíli může někdo vyhodit ze školy, přetáhnout obuškem nebo rovnou zavřít.

Když jsem tuhle knihu psala – s pomocí svých starých deníků, vzpomínek a také přátel a příbuzných – šlo mi hlavně o to, zprostředkovat vám zkušenost.

Upřímně řečeno, nedalo mi ani tak velkou práci, vrátit se zpět. Možná jsem se zas tolik nezměnila. Navenek ano, ale uvnitř? Ta plačící dívka ze záznamu jsem stále já, i když mezi ní a mnou leží dlouhých třicet let. Psala jsem podle skutečnosti, ale něco jsem si přece jen vymyslela. Když píšete o skutečných lidech a jejich rodinách, musíte změnit pár věcí a jmen.

Historické osobnosti tu najdete pod pravými jmény. A kdybyste náhodou nevěděli, o koho jde, na konci knihy najdete přílohu Kdo byl kdo a také slovníček. Pokusila jsem se v něm vysvětlit některé pojmy, které se kdysi dávno používaly v dnes už neexistující zemi, nazvané Československá socialistická republika.

**Deník studentky
z roku 1989**

19. března 1989

Včera mi bylo sedmnáct let.

Ležím na posteli ve svém pokoji a píšu do nového sešitu. Zvenku je blankytně modrý a uvnitř čtverečkovaný, což je fajn, protože čtverečky jsou lepší než linky.

Je to takový slavnostní pocit, začínat psát na první prázdný list.

Takže, Modrá kniho! Nemyslím si, že Tě někdy někdo bude číst. Určitě by Tě NEMĚLY číst moje děti, jestli nějaký budu mít.

Píšu do Tebe, protože některé věci nemám komu říct. Doufám, že jednou potkám někoho, kdo mě pochopí, ale do té doby si vystačím s Tebou.

Venku svítí slunce, studený, březnový. Radši jsem zatáhla záclony. Mám tu dost bordel. Úplně slyším naše: „Aspoň ty prázdný hrnky kdyby sis odnesla. Vždyť ti tu zplesnivěj. To jsi holka?”

Asi že jo.

Jsem hrozně unavená. Jako bych měla hlavu plnou peří nebo nastříhaného molitanu, co se jím vycpávají plyšáci. Že by kocovina?

Zase jsem to s tím vínem trochu přehnala.

Někdy mi hlava úplně třeští otázkami a hlavně pochybnostmi. Co si o mně myslí spolužáci ve škole? Mají mě rádi? Nemyslí si, že jsem nafoukaná, málo hezká nebo nudná?

Se mnou to jde nahoru dolů. Jeden den se vznáším, jsem šťastná, a druhý den je všechno naopak.

Přemýšlím i o jiných věcech. Například proč tady, v Československu, žijeme pod nadvládou skřetů, který si říkají komunisti a rozhodnou úplně o všem? Proč jsem se narodila tady, a ne třeba ve Francii?

A proč se musím učit rusky?

Ruštiny mám opravdu plný zuby. Teď ve třetáku jsem se na ni vykašlala, prostě ji ignoruju. Mluvím česky s ruským přízvukem a Pospíšilová si nade mnou zoufá. Proč je tak hloupá a učí ruštinu? Ve čtvrtletí dokonce pohrozila našim, že mne nechá propadnout, a když přišli z rodičáku, byli dost naštvaní. Křičeli na mě

a vyhrožovali, ale bylo jasné, že tou ruštinou si nejsou moc jistý. Trochu to na mě hráli, nejsou přece blbí.

Jediný problém vidím v tom, že příští rok budu z ruštiny maturovat. A maturitu bych mít měla, bez ní mě nevezmou na DAMU. Dokonce ani v zemi, kde vládnu komunisti, by se asi člověk neměl na některý věci úplně vykašlat.

Že budu herečkou, vím už dlouho, ale našim jsem to oznámila teprve před rokem. Od minulý zimy trávím většinu víkendů a některý odpoledne po škole v jednom sklepním divadle blízko Václaváku, kde Marina vede divadelní soubor.

Nevím přesně, kolik je Marině, asi bude dost stará. Asi tak třicet. Nemá děti ani manžela, a tak je vlastně pořád v divadle a s námi. Říká, že jsme její rodina. Má dost ujetý smysl pro humor, ale občas s ní vůbec není legrace. To když rušíme při zkouškách a chcetáme se, místo abychom dávali pozor. Jsme docela dobrá parta. Ale vídáme se jenom v divadle, jinak má každý svůj vlastní život.

Vlastně vloni v létě jsme byli s Marinou na vodě. Jeli jsme Lužnici, a když zrovna chvíli nepršelo, natáčeli jsme film. Děj byl dost zmatečný, ani jsem ho pořádně nepochopila. Víím jenom, že jsem hrála husopasku, která se ztratí v lese, a Julák mi podle scénáře sahal na prsa. Marina pořád vymýšlí takový ujetý věci.

No, je fakt, že dřív mě to zkoušení s Marinou bavilo trochu víc. Taky jsem i po večerech byla pořád někde v divadle a naši byli našťvaný, že se toulám a chodím pozdě domů.

Nechápali, že to, co se děje na jevišti, je mnohem zajímavější, než co se děje ve škole nebo na ulici. A že herci jsou pro mě skutečnější než většina normálních lidí, který potkávám.

Říkali, že jsem divadlem posedlá, a asi to byla pravda.

Teď sem napíšu něco, za co se opravdu stydím.

Stalo se to vloni na jaře. Když jsem ráno vstala, byl táta ještě v koupelně. Stál před zrcadlem, nevím, jestli se holil nebo co, ale brečel.

Když mě viděl, řekl jenom: „Babička umřela.”

Já měla babičku moc ráda, vážně. Přesto moje první myšlenka nebyla „chudák táta“ nebo „chudák babička“, ale: „To je teda blbý, to nebudu moct jít večer do divadla.“

Docela hrozný, co? Měla jsem naplánováno, že půjdu do divadla Na zábradlí, na představení Caligula, který jsem viděla už třikrát, a babička mi to svojí smrtí překazila. Ach jo. Asi jsem vážně egocentricka, jak mi to už jednou někdo řekl.

Divadlo mě ještě pořád baví, ale přiznám se, že někdy bych do toho Marinina sklepa raději nešla. Třeba když se děje něco zajímavého. Nebo když kamarádi jedou k někomu na chalupu a já kvůli zkoušení musím zůstat v Praze. Takových víkendů už bylo!

Ale všichni, i Marina, říkají, že mám talent a že se na DAMU určitě dostanu. Tak se tam přihlásím. Už proto, že studovat něco jiného v tomhle státě nemá smysl, teda nic, co by mě bavilo.

Pokud člověku nevadí přírodověda nebo technika, tak je to možná fuk. Tam toho komouši zas tak moc zkazit nemůžou. Jenomže mě baví dějepis, literatura, jazyky, dějiny umění a takový věci. Baví mě psát, to mám asi po mámě. Ale na filozofický fakultě, kde se tohle studuje, do vás cpou jenom marxismus-leninismus, vědeckej materialismus a podobný blbosti.

Stejně by mě tam nevzali. Na fildu berou jenom lidi s dobřejma kádrovejma posudkama, děti komunistů a tak, a já dobrej kádrovej posudek nemám. Což se dostatečně prokázalo, když mě nechtěli vzít na gympl, i když zkoušky jsem udělala. Nevzali mě ani na odvolání.

Nakonec zasáhl strejda, který se kamarádí s nějakým komoušem z Národního výboru, chodí s ním hrát tenis nebo co. Ten zvedl telefon a najednou všechno šlo. Těsně před začátkem školního roku přišel dopis, že mě teda berou, a to na gymnázium Arabská, obor strojírenství. Bomba.

Na strojírenství jim asi nikdo nechtěl, největší nával byl na ekonomii a angličtinu.

Naštěstí ten předmět učila taková rozumná učitelka, která když viděla, jak zápasím s trojúhelníkem a kružítkem, promluvila

s ředitelkou, a ta mě přeřadila na obor zemědělství. To je taky dost velká blbost, ale lepší než šmudlat výkresy šroubů a matek. Z toho bych se vážně zbláznila!

Říká se tomu „praktické zaměření“ a komouši to zavedli na gymnáziích, aby se středoškoláci nevytahovali na dělníky.

Dobrý na tom je, že se každý rok na jaře na dva týdny ulejeme ze školy, protože musíme na „praxi do výroby“. My chodíme do JZD. Vloni jsme třídili jahody. A letos jsme se byli dívat, jak zemědělci z JZD Suchdol mučí krávy a prasata. Občas jsme jim zametli dvůr nebo odnesli nějaký kyblík, ale většinou jsme jenom překáželi. Sami jézéďáci nevěděli, co si s námi počít. Přesto byl nástup každý ráno v šest! Ať víme, jak žije pracující třída.

Moje sedmnáctý narozeniny jsme oslavili s holkama, ale přišlo i pár kluků. Naši byli přes víkend doma, takže jsme slavili u Rybků, který jezdějí na chalupu celkem pravidelně, a to i v zimě.

Ondřej přinesl nový desky, Pražskej výběr a tak. Tancovali jsme jako šílený, chudáci sousedi. Pupkáč ze čtvrtého patra, co na nás obyčejně zvoní, se ale neukázal, asi byl výjimečně taky na víkend pryč. Jinak by určitě přilítl jako pokaždý, když děláme mejdan. Na konci jsem se trochu líbala s Lukášem, i když ho nemiluju. Honza řekl Adéle, že má krásnej zadek, což je fakt bomba, protože zrovna za svůj zadek se Adéla stydí. Hrozně se červenala.

Namazali jsme s Adélou hromadu jednohubek a já jsem upekla úplně sama dort. Podle receptu. Jenom místo bílý a růžový šlehačky jsem ho polila zeleným a fialovým želé. Vypadalo to jako sliz a bylo to fakt hnusný. Všem se to líbilo.

Takže už je mi sedmnáct let. Nějak si na to nemůžu zvyknout. Ještě jsem s nikým nespala. Různý pokusy tu byly, líbání a tak, ale tamto se ještě nestalo.

Asi se ještě neobjevil ten pravý (haha). On s velkým O.

Teď ani nikoho nemiluju, což je divný, protože já jsem jinak zamilovaná skoro pořád.

Začalo to kdysi ve školce Petrem Jindřiškem, co nosil vytaháný žlutý punčocháče. Stejně se mi líbil. Jenomže jemu se víc líbila nějaká Mařenka, vodil se s ní při procházkách za ruku. Až jednou byla Mařenka nemocná a učitelka řekla, ať se s ním vedu já. Ruku měl takovou ulepenou a zpocenou, byla jsem zklamaná. Pak přišli další. Mohla bych je tu klidně vyjmenovat, jak šli za sebou, je to dlouhá řada. Do některých jsem byla zamilovaná jenom jednou, ale do někoho i víckrát za sebou. Vždycky mě to přes léto přešlo a na podzim jsem se zamilovala znovu.

Asi nejvíc jsem zatím milovala Dana. Ale to už bylo doopravdy.

Seznámili jsme se v tanečních, byl tam ze všech nejhezčí, vysoký, s tmavýma očima. Uměl krásně líbat.

Chodili jsme spolu od zimy do léta. Takže co se tancování týče, neumím rumbu ani tango, protože to se učilo až v druhý polovině roku.

Já byla ve druháku a on ve třetáku, ale na jiným gymplu.

Dan byl z katolický rodiny, v kostele byli pečení vaření. Jednu dobu jsem tam chodila s nima. Teda chodila jsem tam s Danem, ale jeho rodiče tam byli taky. Při modlení jsem si klekala rovnou na holou zem, i když to hrozně studilo a tlačilo do kolen. Chtěla jsem, aby viděli, že to beru vážně. Ale stejně jsem je nepřesvědčila.

Tvrdili, že jsme na „vážnou“ lásku mladý, mohli bychom udělat chybu, zkazit si život a tak podobně. Danovi možná hrozili peklem.

Jednou přišel na rande s tím, jestli doopravdy chci být herečkou. Jeho rodičům se to prý nelíbí, protože herečky žijou nemravně. Co jim bylo vůbec do toho, čím chci být?

Pak přišly letní prázdniny a Dan nenapsal, nic, ani pohled. Strašně mě to tenkrát bolelo, ale nějak jsem to přežila, a když po létě zavolal, už jsem ho nechtěla vidět.

Teď už delší dobu nechodím s nikým. Občas se mi někdo líbí. Například po každým koncertě Psích vojáků několik dní šílím z Filipa Topola, jako všechny holky, který znám. Kromě kotlíkárek, který poslouchaj Brontosaurý a bratry Nedvědy.